

JURYRAPPORT

BRABANTSE
ERFGOEDPRIJS 2019

erfgoed brabant

Provincie Noord-Brabant

JURYRAPPORT

VOORWOORD

Onder het motto 'Toen en toekomst reiken elkaar de hand' richt de Brabantse Erfgoedprijs zich op het stimuleren van vernieuwing en ontwikkeling in de Brabantse erfgoedsector. Door het aanmoedigen van projecten of activiteiten die erfgoed op een andere manier inzetten en die zoeken naar nieuwe vormen van samenwerking. Die het Brabantse erfgoed meenemen in een nieuwe context. Die bestaande middelen creatief en innovatief gebruiken, om een breed of nieuw publiek toegang te geven tot erfgoed.

De tweejaarlijkse Brabantse Erfgoedprijs is een initiatief van Erfgoed Brabant, in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant. De prijs bestaat uit een geldbedrag van € 10.000 en een begeleidingstraject door Erfgoed Brabant, specifiek gestoeld op de wensen en behoeften van het winnende project. Het is geen life-time award, maar een prijs om talent en innovatiekracht aan te sporen. Een stimulans voor mensen met een hart voor erfgoed, die op creatieve wijze een brug weten te slaan tussen toen en toekomst.

CRITERIA

Voor de Brabantse Erfgoedprijs 2017 werden de volgende criteria vastgesteld. Het project of de activiteit:

- Innovatief van karakter is. Innovatie wordt in deze context begrepen als creatief omgaan met erfgoed;
- Betrekking heeft op Brabant en Brabants erfgoed;
- Zorgdraagt voor het vertellen over en behouden en doorgeven van erfgoed voor de toekomst;
- Wordt bij voorkeur gerealiseerd door een Brabantse of aan Brabant gerelateerde partij;
- Stelt het verhaal van de Brabander zelf centraal;
- In een gevorderd stadium van ontwikkeling is, met idealiter reeds tastbare resultaten;
- Een samenwerkingsverband tussen erfgoed en andere sectoren vormt;
- Resultaten boekt die toegankelijk zijn voor een breed publiek en idealiter interactie aangaat met het publiek;
- Een voorbeeldfunctie vervult voor de Brabantse erfgoedsector in termen van ondernemerschap en innovatie;
- Overdraagbare ideeën en methoden van aanpak gebruikt, zodat andere instellingen, projecten en activiteiten die kunnen gebruiken voor hun eigen doeleinden;
- Blijk geeft van betrokkenheid en motivatie van de betrokkenen.

JURY

De jury staat onder voorzitterschap van Marianne van der Sloot,
Gedeputeerde Samenleving, Cultuur en Erfgoed
De overige juryleden zijn:

Mirjam Blott	ondernemer en projectleider van het Nederlands programma voor het Europees jaar voor het Cultureel Erfgoed
Dennis Elbers	cultureel ondernemer en oprichter Blind Walls Gallery, winnaar van de Brabantse Erfgoedprijs 2017
Matthias Gigengack	designer en ondernemer digitale visuele communicatie, lid Erfgoedbènde, het onafhankelijke jongerenpanel van Erfgoed Brabant
Annélien van Kuilenburg	senior beleidsmedewerker Monumentenhuis Brabant
Mijke Pol	auteur, columniste, journalist en directeur Erfgoedfestival Gelderland
Marc Wingens	directeur Erfgoed Gelderland

HOE WORDT BEPAALD WIE DE BRABANTSE ERFGOEDPRIJS 2019 WINT?

1. Op basis van de aanmeldingen is een longlist samengesteld. Per aangemeld project is een jurydossier gemaakt, op basis van een standaard format. Ook zijn alle projecten getoetst op ontvankelijkheid.
2. De jury selecteerde op 5 september 2019 uit de longlist 8 projecten die naar het oordeel van de jury het meest aan de criteria voldeden.
3. Op 23 september 2019 hielden de 8 projecten op de shortlist een pitch om hun project aan de jury en aan elkaar te presenteren.
4. Op 10 oktober 2019 ging de jury voor een tweede maal in beraad om uit de shortlist 3 projecten te nomineren, die als waardige en gelijkwaardige kanshebbers doorgingen naar de laatste ronde.
5. De 3 genomineerden werden met een korte tekst en een filmpje gepresenteerd op de website van Erfgoed Brabant. Van 17 oktober 10.00 uur t/m 3 november 23.59 uur kon het publiek via de website een stem uitbrengen en bepalen wie de winnaar werd van de Brabantse Erfgoedprijs 2019.

AANMELDINGEN

De jury van de Brabantse Erfgoedprijs 2019 is aangenaam verrast door het grote aantal aanmeldingen, maar liefst 56 projecten werden ingediend. Onder de ingediende projecten waren er veel die de jury verrassen door de kwaliteit, energie, creativiteit, ondernemerschap en bijzondere samenwerkingsverbanden. De jury constateert met genoegen dat lokale gemeenschappen de motor vormen achter een groot aantal van deze erfgoedprojecten. Gemeenschappen, die gekenmerkt worden door daadkracht, bevoegenheid en creatief vermogen en vaak ook door een bottom-up benadering. Daarnaast staat de zoektocht naar persoonlijke erfgoedverhalen opvallend vaak centraal in de ingediende projecten. Een kleine kritische noot: van de vele mooie projecten die zijn ingediend, onderscheidt zich slechts een aantal naar het oordeel van de jury als daadwerkelijk innovatief. Kortom: werk aan de winkel voor het hele Brabantse erfgoedveld in de komende twee jaar!

DE VOLGENDE PROJECTEN ZIJN AANGEMELD:

- #Relithkwie Noord-Brabant
- Antonius Abt opent haar deuren..... Terheijden
- Archief van Smaragd..... Breda
- Behouden en herstellen molenromp Schuddebeurs Drimmelen
- Bossche Brugwachtershuisjes 's-Hertogenbosch
- Boschplay..... Noord-Brabant
- Brabant Vertelt Noord-Brabant
- Brabants Dorpsleven Schijndel
- Carillon Martinuskerk..... Halsteren
- Dat wat blijft..... 's-Hertogenbosch
- De Bernardusdagen in West-Brabant Standdaarbuiten
- De dodendraad leeft Noord-Brabant
- De Scheut..... Bladel
- Exposities over het vroegere Roomse leven..... Boxtel
- Foods & Boots, leven van en voor het leger Breda
- Gemeenschapsarcheologie in het Groene Woud Noord-Brabant
- Go Heusden..... Heusden
- Hemel of Hel: op kostschool in Brabant..... 's-Hertogenbosch
- Herbeleving schijnvliegveld De Kiek Goirle
- Het Hoogste Lied..... Eindhoven
- Het publiek van Vincent Noord-Brabant
- Historytelling..... Eindhoven
- HomeComputerMuseum Helmond
- Hop van Altena Woudrichem
- Koetshuis Rosendaal
- Kruikenzeiker verkeerslicht Tilburg
- Legend of the Match Breda
- Lezen, leesplanken en identiteit In Tilburg Tilburg
- Mensen vertellen over monumenten Noord-Brabant
- Museum door de Stad..... Eindhoven
- Onze Kerk uitbreiden naar Ons Raadhuis Hooge Zwaluwe
- Op reis door Altena Woudrichem
- Realisatie Museum Machinekamer..... Oisterwijk

- REDLED carpet 's-Hertogenbosch
- Restauratie historische smederij Oss
- Restauratie stoommachine..... Sint-Oedenrode
- Rooi Kookt Sint-Oedenrode
- Schapenheld/SHEEP HERO Breda
- Museum Wings over Woensdrecht Woensdrecht
- STILLEVENS..... Noord-Brabant
- TilburgsAns Tilburg
- Toen & Hier Eindhoven
- Toponiemenonderzoek gemeente Hilvarenbeek.....Hilvarenbeek
- Turfschip experience..... Breda
- Unboxing the Past..... 's-Hertogenbosch
- Van grafheuvel tot moskee Tilburg
- Van Zùmmere en nie baang Someren
- Verborgten Verhalen Eindhoven
- Verdwenen transportmiddel..... Noord-Brabant
- Vier de Wind Wouw/Roosendaal
- Vierhonderd jaar Turfvaart en Bieloop Breda
- Visrecht 1362-2062 schoolproject Woudrichem
- Wij herdenken en vieren Tilburg
- Wij Petrus..... Vught
- Zandpaden..... Noord-Brabant

Een beschrijving van alle ingediende projecten met een link naar hun website is te vinden op: www.erfgoedbrabant.nl/beprijs2019

DE SHORTLIST (1/2)

Uit de 56 aanmeldingen werden de volgende 8 projecten geselecteerd voor de shortlist:

• **Gemeenschapsarcheologie in Het Groene Woud**

“Samen met bewoners op zoek naar de geschiedenis van acht dorpen in Het Groene Woud, in een gemeenschappelijk archeologisch onderzoek”

De bewoners van Liempde, Oirschot, Boxtel, Esch, Gemonde, Best, Aarle en Woensel graven en onderzoeken kleine proefputjes op diverse locaties in het dorp. De eenvoud van deze methodiek maakt het mogelijk dat iedereen, jong en oud, mee kan doen en mee kan op een archeologische ontdekkingsreis. Het project heeft in korte tijd een enthousiaste en betrokken gemeenschap van vrijwilligers aan zich weten te binden. De opzet maakt meedoen aan archeologisch onderzoek toegankelijk voor iedereen en de aanpak is goed over te dragen naar andere gemeenschappen en regio's.

• **Herbeleving Schijnvliegveld De Kiek**

“Een plek om te bezinnen en vrijheid te vieren”

In de Tweede Wereldoorlog namen de Duitsers vliegveld Gilze-Rijen in gebruik. Om te voorkomen dat dit vliegveld vernietigd zou worden door bombardementen van de geallieerden, is tussen Alphen en Riel het schijnvliegveld De Kiek gerealiseerd. Herbeleving Schijnvliegveld De Kiek zorgt, met een bevlogen gemeenschap van inwoners – jong en oud-, ondernemers, heemkundigen, veteranen en een Brabantse kunstenaar, dat dit voormalige schijnvliegveld weer een fijne poosplek wordt waar de bijzondere geschiedenis beleefd kan worden.

• **HomeComputerMuseum**

“Een nostalgische tijdreis middels computers”

Het HomeComputerMuseum richt zich op het preserveren, documenteren en interactief presenteren van de geschiedenis van de (thuis)computer vanaf 1975 tot nu. Veel bekende computermerken waren van Brabantse makelij. Een bezoek aan het museum is een nostalgische tijdreis middels computers. Naast de museale functie, houdt het museum zich ook bezig met de verkoop en reparatie van computers en het begeleiden van mensen met een beperking. Hierbij worden met name mensen met een autisme spectrum stoornis naar een betaalde baan geholpen.

• **Hop van Altena**

“Hop verbreedert”

Al in de 14de eeuw was er hopteelt in Altena en was deze streek dé hopleverancier voor Hollandse en Brabantse brouwerssteden. De stichting Hop van Altena wil deze historische hoptraditie weer doen herleven en hophoven opnieuw in het landschap introduceren. Op basis van historisch onderzoek wil de stichting Altena profileren als hét hopeiland waar je de historische hopteelt kan beleven. Met behulp van vele vrijwilligers worden op diverse plaatsen in Altena nieuwe hophoven aangelegd. Het project zorgt voor verbroedering op het eiland dat onlangs met een gemeentelijke fusie te maken kreeg.

DE SHORTLIST (2/2)

Uit de 56 aanmeldingen werden de volgende 8 projecten geselecteerd voor de shortlist:

• Museum door de Stad

“Een museum dat naar het publiek komt”

Het Eindhoven Museum heeft een rijke cultuur-historische collectie, maar geen tentoonstellingsgebouw. Het publiek kan niet naar het museum komen, dus komt het museum maar naar het publiek met Museum door de Stad. Dit gebeurt met een verzameling rondreizende interactieve installaties, ontwikkeld door designers op basis van de geschiedenis van Eindhoven. Een bijzondere oplossing om een cultuurhistorische collectie op verrassende wijze en op onverwachte plekken naar het publiek te brengen.

• Rooi Kookt

“Samen koken aan de hand van recepten met een betekenis”

Het project Rooi Kookt brengt kinderen en ouderen bij elkaar door ze samen recepten te laten koken die een speciale betekenis hebben voor de senioren uit Sint-Oedenrode. Al kokend vertellen zij verhalen over vroeger en nu en waarom zij het recept met elkaar willen delen. De recepten en verhalen zijn gebundeld in het kookboek Rooi Kookt. Een eenvoudig, maar buitengewoon slim concept om jong en oud van elkaar te laten leren over koken en eetcultuur toen en nu.

• TilburgsAns

“Een letter voor een stad zonder schreven”

TilburgsAns is een lettertype gebaseerd op het karakter van de stad Tilburg: rauw, humorvol, experimenteel en eigenzinnig. Het bevat niet alleen letters, maar ook pictogrammen die een overzicht bieden van specifieke Tilburgse locaties, verhalen, evenementen en woorden: het materiële en immateriële erfgoed van de stad. TilburgsAns kan gratis gedownload en gebruikt worden. In 2015 was het project al genomineerd voor de Brabantse Erfgoedprijs, maar TilburgsAns heeft niet stilgezeten: het lettertype en de pictogrammen zijn uitgebreid. Nieuwe projecten zoals de ‘kaajbaandexpositie’, workshops, educatieprojecten en een aantal typisch Tilburgse erfgoedproducten brachten de Tilburgers en hun erfgoed dichter bij elkaar.

• Vier de Wind

“Wind is van iedereen, wind verbindt oude en nieuwe molens”

Nergens anders in Brabant dan in Wouw en Roosendaal staan historische en hedendaagse molens zo dicht bij elkaar. Maar terwijl er nog meer dan 160 nieuwe molens bijkomen, sterft het tot werelderfgoed uitgeroepen Nederlandse molenaarsvak snel uit. Theatercollectief EELT zet zich, samen met de lokale gemeenschap, in om dit oude en nieuwe erfgoed samen op de kaart te zetten. De schoonheid van de wind vormt de inspiratie voor projecten die uiteenlopen van handwerk en een fotowedstrijd tot zelf spelen en dansen in een groot muziektheaterspektakel. Een innovatief project dat vele mensen, jong en oud, bij dit ‘winderfgoed’ weet te betrekken.

GENOMINEERDEN

In het tweede juryberaad zijn de bevindingen van de jury over de pitches van de shortlist kandidaten meegenomen in de beoordeling en zijn punten als innovatiekracht, samenwerking binnen en buiten het erfgoedveld en de potentie tot ontwikkeling nog eens kritisch onder de loep genomen. De jury stond voor de lastige taak om drie genomineerde projecten te selecteren, die alle een waardige en gelijkwaardige potentiële winnaar van de Brabantse Erfgoedprijs 2019 zouden zijn. Uiteindelijk hebben de mate waarin projecten de potentie hebben om zich verder te ontwikkelen en om anderen te inspireren, tezamen met de originaliteit van het project, de doorslag gegeven bij de keuze van de jury. De volgende drie projecten zijn genomineerd voor de Brabantse Erfgoedprijs 2019:

Herbeleving Schijnvliegveld de Kiek

Herbeleving Schijnvliegveld de Kiek maakt, met hulp van een gemeenschap van betrokken en bevoegen vrijwilligers, een bijzondere plek uit de Tweede Wereldoorlog opnieuw zichtbaar en beleefbaar. Een schijnvliegveld, dat als doel had de geallieerden om de tuin te leiden, zodat het door de Duitse bezetters in gebruik genomen vliegveld Gilze-Rijen buiten schot zou blijven. Na de Tweede Wereldoorlog raakte dit stukje geschiedenis in de vergetelheid, maar door een enthousiaste gemeenschap van vrijwilligers, ondernemers, veteranen en kunstenaars, jong en oud, krijgt de plek een nieuw leven als pleisterplaats aan het Bels lijntje. De jury spreekt haar bewondering uit voor de daadkracht en visie, waarmee het voorheen verwaarloosde Tweede Wereldoorlog erfgoed door vrijwilligers in korte tijd is getransformeerd tot een fijne pleisterplaats waar het publiek in contact kan komen met dit bijzondere stukje geschiedenis.

HomeComputerMuseum

In het HomeComputerMuseum staat het relatief nieuwe, maar steeds belangrijker wordende digitaal erfgoed centraal. Het biedt voor ouderen een nostalgische tijdreis langs de ontwikkelingsgeschiedenis van de homecomputer en voor jongeren het besef dat wat nu zo gewoon en alomtegenwoordig is, veertig jaar geleden nog in de kinderschoenen stond. Naast de aandacht voor dit nieuwe erfgoed, heeft dit museum ook oog voor sociaal ondernemen. Met hulp van mensen met een beperking, worden oude (home)computers opgeknapt om een plek te krijgen in het museum of om tegen een aantrekkelijke prijs te worden verkocht aan mensen met een krappe beurs. Deze mooie verbinding tussen nieuw erfgoed en sociale doelstellingen sprak de jury aan.

Hop van Altena

Hop van Altena laat de oude traditie van de hopteelt, waar het land van Altena in de Middeleeuwen bekend om was, herleven in een nieuwe fusiegemeente. In alle 21 kernen van Altena verschijnen hophoven en hopkuilen in het landschap, in een project dat inwoners, ondernemers, scholen, cultuur- en natuurorganisaties en diverse vrijwilligers verenigt en verbindt. Samen maken zij de hopteelt weer levend, wat voor verbinding, verbroedering en een gevoel van identiteit zorgt in de nieuwe fusiegemeente. De jury waardeert de enorme betrokkenheid en dynamiek in dit project, dat een relatief onbekend stukje Brabant en een verloren gegane traditie weer sterk op de kaart zet.

— EN DE WINNAAR IS... —

In totaal zijn **3574** stemmen uitgebracht door het publiek op de finalisten. Na maanden van spanning werd op 7 november 2019 de winnaar van de Brabantse Erfgoedprijs 2019 bekend gemaakt door Marianne van der Sloot, gedeputeerde Samenleving, Cultuur en Erfgoed.

De winnaar is, met in totaal **1707** stemmen:

HomeComputerMuseum

De jury feliciteert HomeComputerMuseum van harte met de prijs en het bijbehorende begeleidingstraject.

erfgoed brabant

Provincie Noord-Brabant